

Juraj Chmiel

„Találkozásom” Ryszard Kapuścińskivel

Sajnos személyesen soha nem találkoztunk, de a könyveinek köszönhetően sokat tanultam a szubszaharai Afrikáról. Tizenéves koromban szó szerint habzoltam a könyveit, egyiket a másik után olvastam. Néhányat közülük cseh nyelven, másokat lengyelül. Szerettem a magyarázatait, éles megfigyeléseit, leginkább pedig az általa bejárt országok pontos leírását. Közel tizenegy évet töltöttem a Szub-Szaharában mint kutató, békefenntartó, diplomata és utazó, részben Kapuściński úr könyveinek köszönhetően. Bár karrierdiplomata vagyok, és volt Európa-ügyi miniszter, büszkén vallom magam afrikanistának is. A kormányzati munkámat megelőzően Afrika-kutatóként dolgoztam, és így bejártam jó néhány országot, azokat is, amelyekről Kapuściński írt.

Valahol olvastam, hogy legjobbként a *Még egy nap az élet* (1976) című könyvét tartják számon (magyarul *Golyózápor Angola földjén* címmel 1977-ben jelent meg – a fordító), ezt a különleges és közeli megfigyelés alapján készített beszámolót az angolai portugál gyarmati rendszer összeomlásáról, amelyről ő maga úgy nyilatkozott, hogy „*nagyon személyes könyv az egyedüllétről és az elveszettségről*”. Ő volt az egyetlen külföldi újságíró, és az egyetlen kelet-európai, aki ott volt a kaotikus és félelmetes Luandában 1975 nyarán. Amikor a portugál telepeselek bedobozolták életüket a kikötőben, miközben az apartheid észak-afrikai, kelet-kongói és kubai katonák a főváros felé nyomultak a rivális angolai hadsereg előtt vagy mögött, míg a CIA és a portugál PIDE gyanús emberei az egyik vagy a másik közelgő győzelmét híresztelték. Három évtizeddel később Angolában járva újra lenyűgözött Kapuściński képessége, amellyel a valóságot képes volt megragadni.

Jómagam az afrikai császárról, Hailé Szelassziéről, Etiópia különleges figurájának bukásáról írt könyvét tartom a legjobbnak. Az ebben az országban tett négy látogatásom során, mielőtt Etiópia történelmét és kultúráját tanulmányozni kezdtem volna, magával ragadtak a pontos leírásai.

Természetesen vannak más könyvei is, melyeket Afrikáról és a világ más szegleteiről írt, és valóban lenyűgöző a lista. Senki sem tudja, hogy van-e élet a halál után, de ha van, ezt a rövid üzenetet juttatnám el hozzá: „Köszönet a könyveidért, segítettek az életem alakításában.”

Fordította: Papp Veronika